

ної бібліотеки та її ролі у забезпеченні правовою інформацією органів державної влади, фахівців у галузі права та різних верств населення були розкриті у виступі головного бібліотекаря НБУВ С. Г. Смуць. Проблеми вивчення та поповнення бібліотекознавчих фондів НБУВ розглядалися н. с. НБУВ С. М. Масловською. Доповідка подала характеристику бібліотекознавчого фонду за змістом, типо-видовою структурою та хронологічним наповненням. Акцентувалася увага на документах, які становлять науковий та історико-культурний інтерес для дослідників бібліотечної галузі. Це, зокрема, матеріали бібліотечних і бібліографічних з'їздів, конференцій починаючи з 1911 р., перші часописи ВБУ та ін., а також прижиттєві праці видатних книгознавців і бібліотекознавців. Характеризуючи сучасну частину фондів читального залу бібліотекознавчої літератури, доповідка перерахувала пріоритетні напрями бібліотечно-інформаційної галузі, за якими відбувається формування фондів. Це – інноваційна діяльність бібліотек, українське документознавство, бібліотечна професіологія та підготовка кадрів в Україні, бібліотечна справа в контексті світового досвіду. Зазначалося, що формування спеціалізованого фонду є одним з основних чинників оптимізації системи освіти бібліотечних працівників. Наводилися дані про склад користувачів, специфіку їх інформаційних потреб і запитів. З метою оптимізації їх обслуговування розпочато дослідження. На завершення виступу було перераховано комплекс запланованих основних заходів, серед яких: створення ЕК підсобного фонду зали, повнотекстової інформації, моніторинг інформаційних запитів та застосування інформаційних ресурсів інтернету, розширення професійних контактів з питань формування та використання бібліотекознавчої літератури.

Вивчення повноти надходження обов'язкового безоплатного примірника як бази для створення максимально повного репертуару видань історичної тематики Державної історичної бібліотеки України (ДІБУ) було темою виступу групи фахівців (зав. відділу В. П. Кисельова, зав. сектору О. В. Михайлова, зав. відділу А. М. Коваленко). Враховуючи проблему оновлення фондів бібліотек, зокрема історичної тематики, оскільки до 80% цієї літератури – це видання 60–80-х років ХХ ст., які застаріли і не користуються попитом читачів, ДІБУ у 2004 р. здійснено локальне дослідження. Його мета – вивчення надходжень обов'язкового примірника (ОП) за профілем Бібліотеки, визначення структури і повноти комплекту-

вання, кількісних та якісних характеристик надходжень, створення підґрунтя для усунення прогалин у комплектуванні. Згідно з отриманими даними, до Бібліотеки надійшло лише 58% обов'язкових примірників. Виступ ілюструвався діаграмами, які характеризували кількісний склад видань документів історичної тематики та їх надходження до ДІБУ у межах регіонів України. Як результат проведеного вивчення, активізувалося поточне комплектування та доукомплектування профільними виданнями, покращився контроль за надходженням видань на безоплатній основі, розширилися контакти з видавництвами. Одночасно дослідники стикнулися з проблемою, коли видавництва друкують свою продукцію у різних друкарнях, що ускладнює пошук цих видань і контроль за надсиланням до бібліотек обов'язкового примірника.

Цікаві аспекти організації та урізноманітнення форм співробітництва бібліотеки та різних інституцій, ланок і структур бібліотечного виробництва на прикладі науково-просвітницької діяльності НБУВ розглядалися у доповіді канд. іст. наук, с. н. с., керівника культурно-просвітницького центру (КПЦ) НБУВ Н. Г. Соловської. Як зазначила доповідачка, КПЦ перебуває у площині розвитку бібліотечних процесів і розвиває міжбібліотечне співробітництво.

Проблеми впровадження та розвитку інтернет-проектів у бібліотеках України розглядалися у доповіді аспіранта НБУВ Д. В. Солов'яненка. Він детально проаналізував типові проблеми, які виникають на етапі розробки та підтримки інтернет-проектів, окреслив основні шляхи їх вирішення, зокрема визначення стратегії розгортання бібліотечних проектів в інтернеті.

Як зазначили учасники круглого столу, відбувся захищений обмін ідеями та досвідом роботи, було окреслено коло завдань наукової співпраці на перспективу. Характерним для більшості виступів було розуміння потреби у співпраці та скоординованості дій.

*Анатолій БРОВКІН,
канд. іст. наук, с. н. с.,
заст. генерального директора НБУВ,
Людмила ПЕТРОВА,
канд. пед. наук, доцент КНУКіМ,
Наталія СМАГЛОВА,
н. с. НБУВ*

Міжнародний досвід та правове забезпечення бібліотечно-інформаційної діяльності

На засіданні круглого столу «Міжнародний досвід та правове забезпечення бібліотечно-інформаційної діяльності» (наук. кер. – Т. І. Арсеєнко, зав. відділу НБУВ, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, канд. іст. наук, с. н. с. НБУВ; учений секретар – Ю. С. Калініна, провідний юрист НБУВ) були присутні 25 фахівців різних установ бібліотечно-інформаційної сфе-

ри України та Росії, було заслухано та обговорено 11 доповідей. Виступи спеціалістів були присвячені комплексному розгляду декількох сучасних напрямів розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності.

По-перше, відбувся обмін досвідом між представниками провідних наукових бібліотек України (Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Націо-

нальної парламентської бібліотеки України, Державної науково-технічної бібліотеки, Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка) та Росії з питань правового врегулювання бібліотечно-інформаційної діяльності, обговорено актуальні проблеми юридичного та організаційного забезпечення тендерної діяльності бібліотек, взаємопов'язаного з цим питання цінової політики на зарубіжні науково-технічні видання.

Зокрема, слід відзначити ґрунтовну доповідь головного бібліотекаря Російської державної бібліотеки **О. А. Долотової** «Правове забезпечення науково-інформаційної діяльності», в якій було проаналізовано широкий спектр законодавчих актів Російської Федерації, які визначають стратегію розвитку та інтеграцію науково-технічної, науково-інформаційної та промислової політики, пріоритети у даних галузях з урахуванням національних інтересів. Акцентувалося, що при реалізації державної політики у сфері науково-інформаційної діяльності основну увагу необхідно приділити створенню телекомунікаційної інфраструктури, підтримувати нові форми наукової діяльності, що передбачають використання сучасних інформаційних технологій, впровадження яких дозволить організувати безперервний моніторинг науково-технічного потенціалу. Використання інформаційних технологій у науковій сфері має розвиватися у межах інформатизації країни та забезпечити взаємодію між наукою, освітою (як предметом наукової діяльності), промисловістю та соціальною сферою.

Розвиток законодавчої бази у сфері інформації, інформатизації та науково-інформаційної діяльності визначається такими обставинами: норми законів у даній сфері впливають на законодавче врегулювання відносин суб'єктів у багатьох інших сферах. Будь-який вид стосунків суб'єктів починається, супроводжується та завершується інформаційними стосунками. Тому в даному аспекті правочинства необхідно виокремити такі напрями: базові або систематизуючі закони, які регулюють основні стосунки у сфері інформації, інформатизації та науково-інформаційної діяльності; видові закони, які регулюють інформаційні стосунки суб'єктів у сфері створення та використання окремих видів інформаційних продуктів або окремих складових інформаційного виробництва; галузеве законодавство, яке регулює стосунки у сфері інформатизації в окремих аспектах суспільного життя.

У виступі н. с. НБУВ **Т. Л. Кулаковської** та провідного юрисконсульта НБУВ **Ю. С. Калініної** «Тендерні торги в бібліотеці: організаційне та юридичне забезпечення» охарактеризовано сферу діяльності бібліотек, пов'язану з закупівлею товарів, робіт і послуг за кошти державного бюджету, які регулюють відповідні нормативно-правові акти, котрі встановлюють правові та економічні засади здійснення закупівель за процедурою тендерних (конкурсних) торгів, що сприяє створенню конкурентного середовища у цій сфері діяльності, забезпеченню прозорості процедур закупівель за державні кошти і раціональному їх використанню.

Тендери як форма державної закупівлі товарів, робіт

і послуг в обов'язковому порядку використовуються в практиці діяльності великих бібліотек, які є розпорядниками бюджетних коштів відповідно до бюджетного законодавства України.

Певний досвід діяльності у сфері закупівель накопичено в останні роки як бібліотеками далекого і близького зарубіжжя, так і державними бібліотечними установами нашої країни, зокрема Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, що як неприбуткова бюджетна установа проводить некомерційну діяльність для забезпечення реалізації основних своїх функцій і соціального розвитку колективу.

У виступі детально розглядалися правові й організаційні аспекти діяльності НБУВ щодо здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти шляхом проведення тендерних (конкурсних) торгів.

Подальше удосконалення цієї діяльності пов'язане з:

- упровадженням комп'ютерних технологій у цю сферу діяльності і участь у створенні загальнодержавної системи електронних закупівель;
- розробкою спеціальних навчальних програм для бібліотечно-інформаційних працівників, які займаються організацією і проведенням процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, які б враховували специфіку бібліотечної галузі;
- законодавчим закріпленням посад фахівців з державних закупівель.

Продовжила тему зав. сектору НБУВ **О. В. Полякова** виступом «Аналіз цінової політики на зарубіжні науково-технічні періодичні видання», в якому було представлено важливий практичний матеріал. Вагомою умовою високої ефективності праці вчених України є своєчасна і повна інформованість про стан наукових досліджень, які проводяться в державі і поза її межами. У Постанові Президії НАН України № 199 від 14.07.2004 р. відзначається, що оперативне повноцінне забезпечення науково-дослідних установ НАН України зарубіжною новітньою науковою інформацією є необхідною складовою розвитку академічних досліджень, підвищення їх інноваційності та ефективності з розширенням доступу до світових електронних баз даних. Бібліотеки науково-дослідних установ України намагаються зробити все необхідне для удосконалення інформаційного обслуговування вчених і спеціалістів з урахуванням вимог сучасності і донесення інформації до них у найкоротший строк. Інформаційне обслуговування спеціалістів невіддільне від процесу комплектування бібліотек науковою літературою, зокрема зарубіжною, де особливо відчутні, з одного боку, вплив зростання інформаційних потреб, а з іншого – збільшення обсягу видавничої продукції і невпинне підвищення цін на неї на світовому книжковому ринку.

Основним завданням відділу комплектування іноземною літературою Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського є забезпечення якнайповнішого науково обґрунтованого, централізованого комплектування діючих фондів НБУВ та бібліотек мережі НАН України зарубіжною літературою. Виконуючи згадану Поста-

нову, відділ узагальнив замовлення установ НАН України щодо репертуару зарубіжних наукових періодичних видань на 2005 р. за рахунок державних асигнувань. Традиційно найбільшу питому вагу замовлених журналів складають видання зі Сполучених Штатів Америки – 556 назв, що становить 41,7% від загальної кількості назв, Великої Британії – 340 (25,5%), Нідерландів – 148 (11,1%), Німеччини – 133 (10%), Франції – 40 (3%), Японії – 29 (2,2%), Австрії, Австралії, Бельгії, Греції, Данії, Ізраїлю, Індії, Іспанії, Канади, Китаю, Норвегії, Сингапуру, Швейцарії, Швеції – 84 (6,3%). Порівняно з минулорічним замовлення в кількісному плані збільшилося на 19 назв як за рахунок двох новостворених інститутів (Інститут демографії та соціальних досліджень, Інститут відновлюваної енергетики), так і додаткових замовлень інститутами нових назв журналів. З кожним роком на міжнародному книготорговельному ринку збільшується кількість видавничої продукції і підвищуються ціни на вже існуючі видання. Передусім особливо зростає ціна на наукову літературу з природничих наук, яка видається в США, Великій Британії, Нідерландах.

Іншим напрямом обговорення на засіданні круглого столу стало вивчення світового досвіду формування та використання інформаційних ресурсів бібліотек та науково-інформаційних центрів. У контексті висвітлення світового досвіду слід відзначити відомості про міжнародні ініціативи у сфері створення, збереження та забезпечення доступу до світової наукової та культурної спадщини людства, котрі було охарактеризовано у доповіді н. с. НБУВ **О. В. Баркової**. Головними тенденціями інформаційного розвитку є створення відповідних національних складових загальносвітової спадщини та їх інтеграція, зокрема у рамках міжнародних проектів та європейських ініціатив (ЮНЕСКО, ЄС). Можна виокремити декілька напрямів міжнародної співпраці з цього питання:

- ❖ кооперація зі створення, збереження, доступу та захисту історико-культурного надбання в цифровому середовищі (цим питанням використання цифрових технологій в інформаційно-культурній сфері та інтеграції технологій суміжних галузей і об'єднанню зусиль суспільних секторів присвячені міжнародні конференції серії EVA «Electronic Imaging & the Visual Arts» («Електронні зображення та візуальні мистецтва»);
- ❖ формування узгодженої політики у галузі поцифрування та доступу до інформації (проекти культурного та наукового розвитку MINERVA, MINERVA-Plus, що спрямовані на формування тематичної мережі міністерств культури та науки країн Європи для створення єдиної науково-дослідної та нормативно-технологічної платформи у галузі поцифрування);
- ❖ інтеграція національних наукових та історико-культурних ресурсів і сервісів (ініціатива європейських національних бібліотек (CENL) зі створення в глобальній мережі Європейської Бібліотеки (The European Library), яка забезпечить відкритий інформаційний сервіс для дослідників та фахівців інформаційної сфери, проектом передбачається створення

інтегрованого доступу до колекцій національних бібліотек Європи);

- ❖ забезпечення рівних умов доступу до інформації, загальноцивілізаційного надбання (Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх»).

Міжнародною спільнотою бібліотеки розглядаються як базовий елемент у формуванні інформаційного суспільства.

Виступ зав. відділу НБУВ **В. М. Чупріної** «Міжнародний МБА як джерело інформування про інформаційні ресурси у міжнародному співробітництві бібліотечних закладів» був пов'язаний з висвітленням проблем функціонування і перспектив подальшого розвитку міжнародного міжбібліотечного абонементу (ММБА) як основного механізму обміну та використання сукупних інформаційних ресурсів суспільства. Зростаюча потреба використання інформації, накопиченої традиційним способом на друкованих носіях, потребує впровадження і пошуку нових можливостей і технічної обробки існуючих джерел з метою подання вітчизняним та іноземним користувачам усіх потрібних документів.

Основна спрямованість провідних методів роботи ММБА має полягати в якості інформаційного продукту та послуг, які надаються Бібліотекою. Для цього необхідно створити відповідну інфраструктуру, котра б найефективніше дозволила сполучити друковані та електронні інформаційні ресурси, прискорити процес взаємодії між користувачем, бібліотекою-замовником, бібліотекою-виконавцем. Це потребує кардинальних змін у системі бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, подолання таких проблем, як скорочення комплектування як вітчизняними, так і зарубіжними виданнями, необхідності удосконалення традиційних технологій доставки документів тощо. У зв'язку з вищенаведеним порушувалося важливе питання необхідності введення оплати за абонементне використання документів, отриманих по ММБА. Наголошувалося, що забезпечення інформацією має розглядатися не тільки як зобов'язання Бібліотеки щодо виконання замовлень користувачів, а й як важливий етап для реалізації завдань науково-технічного розвитку країни.

У виступі н. с. НБУВ **Г. І. Солоїденко** «Термінологічна діяльність за рубежом та міжнародні словникові проекти» було зазначено, що сучасний рівень розвитку бібліотечної галузі висуває все вищі вимоги до розробки систем наукових термінів та до необхідності їх послідовного упорядкування. Наслідком цього є збільшення кількості досліджень та, відповідно, публікацій стосовно різних проблем термінологічної діяльності, а також кількості словниково-термінологічних видань, котрі випускаються в різних країнах світу.

Доповідачка акцентувала увагу слухачів на основних методологічних засадах та принципових положеннях термінотворчої діяльності країн Польщі, Чехії, Німеччини, Росії та відзначила, що нині великого наукового та практичного значення набула міжнародна співпраця бібліотек зі створення двомовних та багатомовних термінологічних словників з бібліотечної справи. Однак, цій діяль-

ності повинна передувати серйозна підготовча робота комісій, творчих колективів та робочих груп, до повноважень яких входили б функції аналізу та соціально-наукової оцінки сучасної бібліотечної термінології.

Виступ викладача Рівненського державного гуманітарного університету **Л. П. Пасічник** «Інновації у сфері стандартизації як необхідна умова інформаційного забезпечення суспільних реформ» був присвячений розгляду проблем та здобутків сфери стандартизації в Україні на сучасному етапі. Зокрема, було зазначено, що невирішеним у сфері стандартизації залишається питання фінансування робіт з розроблення стандартів, їх гармонізації з міжнародними та європейським. Варто звернутися до практики провідних країн світу, в яких як національні органи стандартизації зареєстровано приватні установи, як правило, науково-дослідні інститути, що мають делеговані урядом права органів виконавчої влади. Така установа має угоду з урядом країни, представляє її в міжнародних та європейських організаціях зі стандартизації, здійснює управління системою стандартизації.

По-третє, у контексті вивчення та запровадження у практику роботи бібліотек та інформаційних центрів України міжнародного досвіду кооперації зі збереження історико-культурної спадщини під час проведення круглого столу було розглянуто актуальні питання гігієни та екології бібліотечних приміщень.

Низка доповідей розкривала міжнародний досвід та специфічні особливості розробки та практичного використання технологій та методик превентивного збереження бібліотечних фондів. Усебічно питання використання та збереження документальних фондів у системі бібліотечно-інформаційної діяльності розглянуто у виступі групи авторів – канд. іст. наук, заступника генерального директора НБУВ **Л. В. Мухи**, канд. техн. наук, с. н. с., зав. відділу НБУВ **М. М. Омельченка** та н. с. НБУВ **Л. П. Затоки**. Було зазначено, що ефективно функціонування наукових бібліотек, як провідних установ науки та культури, базується на одночасному виконанні низки завдань, які пов'язані зі всебічним забезпеченням доступу до інформаційних ресурсів у процесі реалізації суспільних реформ. Міжнародними організаціями прийнято ряд програм, спрямованих на раціональне використання та забезпечення збереження власних інформаційних потенціалів державами світу.

Діяльність Міжнародного комітету «Blue shield» («Блакитна карта»), створеного у 1996 р., також спрямована на виконання зазначеної мети – захист інформаційних ресурсів. Головне завдання цього об'єднання – захист культурних надбань у разі військових конфліктів та координація дій в умовах надзвичайних ситуацій. Як дорадчий орган Комітет серед заявлених цілей на перше місце ставить збереження культурних надбань, яким може загрозувати небезпека та заохочення до виконання зазначеного держав, установ, причетних осіб. Пропозиції Комітету стосуються навчання спеціалістів на національному та регіональному рівнях з питань запобігання, контролю та відновлювання після стихійного лиха.

Послідовне забезпечення збереження бібліотечних

фондів, надійність їх постійного зберігання гарантується шляхом моніторингу та своєчасного впровадження оптимальних консерваційних технологій.

Екологічний моніторинг книгосховищ НБУВ включає:

□ систематичний контроль кліматологічною службою Центру консервації і реставрації параметрів температурно-вологісного режиму для підтримання оптимального мікроклімату сховищ. Система управління мікрокліматом Бібліотеки складається зі щоденної реєстрації показників температурно-вологісного режиму та аналізу їх у більшості підрозділів як головного корпусу, так і філій для надання вчасних та конкретних рекомендацій фондоутримувачам і технічній службі щодо раціонального провітрювання та достатнього повітреобміну;

□ ефективне виконання санітарно-гігієнічного режиму, який забезпечується поєднанням традиційних форм роботи у цьому напрямі з інноваційними технологіями. Хімічний склад повітря сховищ під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів також впливає на збереження бібліотечних фондів. Створення групи санітарно-гігієнічної обробки фондів та оснащення Бібліотеки системами для очищення повітря «HYLA» сепараторного принципу дії значно розширили можливості щодо підтримки оптимальних екологічних умов книгосховищ та мінімізації негативного впливу найближчих промислових об'єктів та транспортних магістралей.

Співавтори виступу з висвітлення міжнародного досвіду з актуальних питань гігієни та екології бібліотечних приміщень, де зберігаються інформаційні ресурси бібліотек та інформаційних центрів, д-р мед. наук, с. н. с. НБУВ **Г. І. Корчак** та д-р мед. наук, с. н. с. **О. В. Сурмашева** зазначили, що основним фактором забруднення бібліотечних приміщень та фондів є повітря, яке містить пиловий аерозоль та мікроорганізми, котрі негативно впливають на організм працівників та фонди. Найконсервативнішим є забруднення мікоміцетами. Дотримання санітарно-гігієнічного режиму, прибирання приміщень та обробка бібліотечних фондів видаються важливим завданням для організації бібліотечної справи. Розробка технологій обробки носіїв інформації, вибір відповідних дезінфектантів належать до проблем світового рівня. На жаль, на сьогодні ще відсутні ефективні загальноприйняті методи захисту та ліквідації наслідків негативного екологічного впливу на інформаційні ресурси бібліотек та інформаційних центрів.

У своєму виступі н. с. НБУВ **М. А. Воробей** висвітлив досвід створення та розвитку Австрійських бібліотек як культурних центрів. Історія Австрійських бібліотек починається з 1986 р., коли була заснована перша австрійська читальна зала в м. Кракові (Польща), а імпульс для цього дав д-р Вольфганг Краус – колишній голова Австрійського товариства літератури, а перед цим керівник Культурно-політичної секції Міністерства закордонних справ Австрії. На сьогодні в 23 країнах світу успішно діє 50 таких бібліотек; з них чотири в Україні –

Києві (1992), Львові (1992), Чернівцях (1992) та Харкові (1996).

Загальний фонд цих бібліотек на кінець 2003 р. становить біля 270 тис. томів, а в рік їх відвідують більше ніж 100 тис. читачів. Вся детальна інформація про діяльність кожної з Австрійських бібліотек за кордоном відображена на веб-порталі <http://www.oesterreich-bibliotheken.at>.

Австрійські бібліотеки стали важливою візитною карткою австрійської зовнішньої культурної політики, де постійно проводяться наукові та культурні масові заходи: конференції, круглі столи, презентації перекладів австрійських письменників, книжкові виставки тощо за участю вітчизняних та австрійських науковців.

У виступі провідного бібліотекаря НБУВ Ю. А. Тка-

ченка «Маркетинговий підхід до комплектування інформаційними ресурсами в американських бібліотеках» було подано стислий огляд історії досліджень з маркетингу неприбуткових організацій і, зокрема, бібліотек, термінологічні зауваження. На прикладі університетської та публічної бібліотечної мережі міста Лексингтон (штат Кентуккі) розглянено зміни, які відбулися у підході адміністрації американських бібліотек до комплектування інформаційними ресурсами.

Олена ВОСКОВОЙНИКОВА-ГУЗЄВА,

с. н. с. НБУВ,

Юлія КАЛІНІНА,

провідний юрисконсульт НБУВ

Національний формат представлення бібліографічних даних УКРМАРК

У роботі чергового науково-практичного семінару «Національний формат представлення бібліографічних даних УКРМАРК» (наук. кер. – канд. екон. наук, с. н. с., заступник генерального директора НБУВ А. О. Чекмарьов, зав. відділу Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка Н. В. Кириченко; учений секретар – н. с. НБУВ О. В. Ісасва) взяли участь 30 фахівців у галузі інформаційних технологій та розвитку бібліотечної справи: у повному складі члени міжвідомчої робочої групи з розробки Національного формату УКРМАРК, директор Державної бібліотеки для юнацтва Г. А. Саприкін, зав. сектору НГУУ «КП» З. Д. Стерехова, зам. директора з каталогізації і бібліографії КАДПСУ (м. Ірпінь) Я. В. Онишко, зав. відділу інформаційних технологій НПУ ім. М. Драгоманова О. В. Пекур, гол. бібліотекар НБ КНУ імені Тараса Шевченка Л. Г. Дружиніна, м. н. с. Центру воєнно-наукової інформації Д. В. Збітнев, пров. бібліотекар КНУБіА С. А. Шпагіна, бібліотечні фахівці та наукові співробітники різних структурних підрозділів НБУВ, студенти та інші зацікавлені особи.

Професійний інтерес аудиторії до питань, пов'язаних зі створенням національного формату, підкреслює важливість, довгоочікуваність документа, який обговорювався, а також наявні споріднені проблеми, котрі стосуються питань функціонування інформаційної сфери України в цілому.

Роботу семінару було розпочато змістовним виступом н. с. НБУВ **І. І. Багрій** «Місце УКРМАРК в родині МАРК-форматів». Було зазначено, що система форматів бібліографічних даних MARC взяла свій початок у 60-ті роки минулого сторіччя. Було показано еволюцію та напрями розвитку MARC-форматів протягом сорока років, їх розповсюдження в світі, доповнення родини форматами авторитетних і класифікаційних даних та допоміжними матеріалами, а також сучасні тенденції. Особливу увагу

було приділено залученню України до світових процесів створення національних форматів на базі UNIMARC шляхом розробки УКРМАРК, висвітлено передумови, концепції та цілі його розроблення.

У доповіді н. с. НБУВ **О. В. Ісасвої** «Паспортизація документів в УКРМАРК» звернуто увагу учасників семінару на вужчий аспект вивчення формату, а саме Блок ідентифікації формату (Поля, відповідальні за відображення не бібліографічної інформації, а реєстраційно-ідентифікуючих даних про сучасні видання – ISBN, ISSN, окремі раритетні примірники стародруків – фінгерпринт). Доповідачка підкреслила важливість цієї стислої, уніфікованої інформації в умовах кооперативного каталогізаційного середовища з необхідністю підтримки багатомовних зведених каталогів і за умов, що «...цифри не потребують перекладу та транслітерації».

Стосовно фінгерпринту було відмічено, що цей ідентифікатор доцільно ввести в український бібліографічний опис (як традиційний, так само і в машинозчитуваний) як функціональний еквівалент ISBN. Зазначалось, що розробники формату УКРМАРК пішли шляхом створення керівництва для машиноорієнтованої каталогізації не тільки сучасних видань, але й стародруків і рідкісних видань, що потребує вводу спеціального поля 012 – фінгерпринт (франц. – *empreinte*). Це поняття та відповідна методика не використовувались у радянській та пострадянській книгознавчій практиці, хоча метод ідентифікації активно впроваджується в Європі та тісно пов'язаний з новими технічними засобами обробки, спеціальними програмами і, головне, цілями та пріоритетами діяльності окремих бібліотек та інших інформаційних установ. Було підкреслено значущість зазначеної методики при комп'ютерній каталогізації примірникових описів з урахуванням наявності відсканованої титульної сторінки, що у комплексі відтворює образ документа.

У доповіді н. с. НБУВ **І. А. Чабан** «Штрихові коди різних документів у національному форматі УКРМАРК»